

Verslag CULTED 2011
17 november 2011
De Goudse Schouwburg

Thema: Meedenken, Meedoen, Meebeslissen

Jongerenparticipatie in culturele organisaties en projecten

Jongeren zijn onze toekomst. De tijd van: een activiteit bedenken voor jongeren en hopen dat ze het leuk vinden en ook komen, is voorbij. Om jongeren bij kunst en cultuur te betrekken is hun eigen stem en inbreng van groot belang. Maar hoe zet je jonge mensen actief in bij je culturele project of je kunstorganisatie? En wat is hiervan het doel en het effect? Tijdens CULTED 2011 gingen donderdag 17 november de bezoekers met elkaar in gesprek over dit thema. Het programma bestond uit lezingen, praktijkvoorbeelden en interactieve workshops. De bezoekers waren afkomstig van scholen, gemeenten, jongerenwerk en culturele organisaties uit Zuid-Holland.

Plenaire sprekers:

Jonneke Kruse - YoungWorks (over jongerengedrag en het puberbrein):

Neem jongeren mee op avontuur, geef ze een beleving en zorg dat een activiteit interactief is.

Kai Pattipilohy - Diversion (over peer education):

Vertrek vanuit leef- en denkwereld van jongeren, ze zoeken hun grenzen op, zorg voor kaders

Rixt Hulshoff Pol en Sheniva (16) - Stedelijk Museum: (over project Blikopeners):

15 jongeren ingebed in de organisatie, geef jongeren een eigen taak en stem in de organisatie en programmering, betaal/beloon hen voor hun inzet

Alan Bredenhorst en Wava (21) - Youth and the City: (over jongerenparticipatie bij de overheid):

Neem jongeren serieus, zorg ook dat het fun! is, blijf vragen en denk niet dat je weet wat hen bezighoudt.

Foto's: Hans Tak

Jonneke Kruse van YoungWorks over het puberbrein

Al deze eigenschappen die bij de puberteit horen kun je gebruiken om met jongeren in contact te komen en te blijven.

Ze zijn gericht op de korte termijn, willen NU beleven.

Wetenschappelijk onderzoek naar het puberbrein verklaart waarom jongeren van oudsher het imago hebben dat ze geen manieren hebben, doen wat ze willen en feestjes bouwen. Het enige verschil met vroeger tijden is dat we nu in een jongerencultuur leven. Was vroeger de volwassene de norm, nu willen volwassenen ook jong blijven.

Jongeren gedragen zich steeds sneller “volwassen”: ze hebben eerder veel geld te besteden, zijn mondig opgevoed, hebben toegang tot veel informatie. Het risico hiervan is dat ze worden overschat. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat het brein tussen 10 en 25 jaar de grootste ontwikkeling doormaakt. Tot 10 jaar groeit het in volume en zijn de basisfuncties op het gebied van het gevoelsleven, geheugen en behoeften ontwikkelt. Daarna volgt de ratio waarmee je kunt plannen, organiseren, keuzes maken en prioriteiten stellen. Pubers hebben daarom moeite met de helicopterview, analyseren, het inzien van consequenties van gedrag.

Het emotionele deel van de hersenen is heel actief bij pubers. Er is een disbalans tussen emoties en ratio. Ze zijn licht ontvlambaar, kennen hoge pieken en diepe dalen. En ze zijn gevoelig voor kicks door hun stijgende hormoonspiegel. Ze willen experimenteren en dat komt goed uit in deze levensfase waarin ze het nest gaan ontstijgen.

TIPS:

- Speel in op emoties en behoefte aan kicks.
- Biedt mogelijkheden om de wereld te ontdekken, te experimenteren.
- Wees niet saai! Biedt humor.
- Betrek jongeren als publiek erbij, laat ze meedoen.
- Vul niet alles in voor hen.

Voorbeelden:

- *Museumnacht*. spannend, leuk, gezellig.

Kai Pattipilohy - Diversion over peer education voor maatschappelijke organisaties

De jongeren hebben een gelijke achtergrond en staan zonder verplichtingen tegenover elkaar.

De succesfactor van peer education is dat de boodschapper/afzender een leeftijdgenoot is.

Diversion empowert jongeren om leiders te worden van een eigen jonge community. Ze gaan voor hun groep staan en doen hun verhaal. Het gaat over thema's die politiek gevoelig liggen (bijvoorbeeld multiculturele samenleving), thema's in de taboesfeer (bijvoorbeeld homoseksualiteit) en 'saaie' thema's (bijvoorbeeld Kunst, de Tweede Wereldoorlog).

De meeste peer educators zijn niet per definitie die ervaren go-getters of actieve solisten. Het blijkt dat de meeste peer educators jonge mensen zijn die wel maatschappelijk betrokken zijn, maar niet in eerste instantie het initiatief zouden nemen. Maar als je ze vraagt om hun persoonlijke verhaal te vertellen, zich kwetsbaar op te stellen, dan worden ze actief.

Voor peer educatie vraag je jongeren met kennis en ervaring die hun kennis kunnen overdragen en het debat durven aan te gaan. Voor participatie gaat het meer om gemotiveerde en creatieve jongeren die een duurzame band met je organisatie willen opbouwen.

TIPS:

- Vertrekpunt is de leefwereld, het wereldbeeld van pubers, niet het beeld van de volwassene.
- Ga thema's die gevoelig liggen niet uit de weg. juist in de confrontaties, de emoties kun je laten merken dat je jongeren echt serieus neemt.
- Laat het los. Laat de peer educator zijn gang gaan. Geef ruimte aan spontaniteit.
- Weet wat je wil als organisatie.

Voorbeelden:

- Peer educatie Bijbels Museum Amsterdam.
- Peer participatie Blikopeners Stedelijk Museum.

Rixt Hulshoff Pol en Sheniva (16) - Stedelijk Museum over Blikopeners in het museum

De Blikopeners passen bij het motto van de afdeling educatie van het Stedelijk Museum: "Het is onze taak om verwarring om te zetten in nieuwsgierigheid."

Het Stedelijk wil steeds nieuwe perspectieven openen en de dialoog aan gaan met haar (jonge) publiek in plaats van alleen kennis overdragen. Geïnspireerd door Amerikaanse musea werken nu voor het derde jaar vijftien jongeren van 15-19 jaar met verschillende achtergronden vijf uur per week bij het Stedelijk: de Blikopeners.

De Blikopener is een betaalde functie. De jongeren geven stem aan de jonge doelgroep. Ze zijn ingebed in de hele organisatie. Op deze manier geven ze de medewerkers van het Stedelijk nieuwe perspectieven voor de collectie, de activiteiten en de communicatie. In het bijzonder denken ze mee over activiteiten voor jongeren, ze geven rondleidingen en workshops aan (jonge) bezoekers en ze zijn actief betrokken bij de organisatie van evenementen.

Ze mogen werkelijk meedenken, meedoen, meebeslissen. De ervaring is dat ze de volwassen collega's nieuwe inzichten geven.

Voorbeelden:

- De Blikopeners organiseerden het evenement Open it! met verschillende kunstvormen. Er kwamen 250 bezoekers.
- De Blikopeners dachten mee over de inrichting van de jongerenruimte in het museum.
- De Blikopeners gaan mee op galerietocht met de conservatoren.
- De Blikopeners werkten mee aan een multimediatour en de onderwijsprogramma's.

Alan Bredenhorst en Wava (21) - Youth and the City over jongerenparticipatie

Succesfactoren

Jongeren serieus nemen
 Jongeren mee laten denken op alle niveaus
 Kaders scheppen
 Goede afspiegeling van de achterban
 Individuele begeleiding, aandacht en persoonlijke ontwikkeling
 Groepsbegeleiding en training
 Fun!
 Successen en terugkoppeling
 Communicatie tussen jongeren en beleid

Werken met jongeren is de leukste baan van de wereld!

Dat beaamt de hele zaal.

Youth and the City werft, traint en begeleidt jongeren voor projecten ter inspiratie en verbetering van beleid, strategie en uitvoering. Een voorbeeld zijn de Jongerenambassadeurs in Den Haag en in Zoetermeer. Ze geven gevraagd en ongevraagd advies aan de gemeente Den Haag. Daarnaast organiseert Youth and the city evenementen om jongeren te enthousiasmeren een bijdrage te leveren aan de maatschappij, bijvoorbeeld Bedacht in de Nacht.

Wava (21) is Jongerenambassadeur geweest en vertelt over haar werk. Elke ambassadeur heeft een portefeuille en vergadert wekelijks. Ze beantwoorden vragen van ambtenaren over het beleid of geven ongevraagd adviezen. Wava ontmoette veel onbegrip van leeftijdsgenoten, maar vond het zelf erg interessant om met deze onderwerpen bezig te zijn en leerde er veel van. Bijvoorbeeld spreken voor groepen. Van volwassenen vond ze het vooral vervelend dat ze vaak bang zijn voor (groepen) jongeren.

TIPS:

- Stem af met jongeren. Geef ze terugkoppeling over de reacties en acties op hun adviezen.
- Neem jongeren serieus: behandel ze als gelijke.
- Laat ze meedenken op alle niveaus.
- Wees niet bang voor jongeren.
- Schep (samen) kaders.
- Bedenk verschillende rollen die de diverse jongeren zullen aantrekken.

Workshops met presentaties uit het veld

Iedere deelnemer aan CULTED kon een keuze maken uit vijf presentaties over jongerenparticipatie in culturele instellingen of culturele projecten.

Project 1 X pose - Junior Museum Commissie - Sigrid Noordijk van het Centraal Museum Utrecht

Het Centraal Museum was het eerste museum dat jongeren van 18 t/m 25 jaar een prominente plaats gaf met een Junior Museum Commissie. Sinds 2010 ontwikkelen zij een nieuw programma voor en door VMBO leerlingen. www.centraalmuseum.nl

Project 2 My Stage! - Hester van der Hoeven van Kunstgebouw

De maatschappelijke stage (MaS) is hot. *My Stage!* is een serie van vier lespakketten voor een culturele MaS. Hiermee kunnen scholen of culturele instellingen direct aan de slag om samen met leerlingen een cultureel evenement te organiseren of een cultureel product te ontwikkelen. Inmiddels zijn de pakketten voor het organiseren van een open podium, een filmfestival en een tijdschrift uitgevoerd en getest door pilotscholen in Zuid-Holland. Kunstgebouw vertelt hoe *My Stage!* jongeren stimuleert om zich creatief en organisatorisch in te zetten voor een cultureel project. www.kunstgebouw.nl/mystage

Project 3 Movers 'n Shakers - Céline Gladpootjes van Holland Dance Festival

De club Movers 'n Shakers is dé club voor en door jonge mensen die van dans houden en betrokken zijn bij kunst en cultuur in Den Haag. De club is onderdeel van Holland Dance en biedt daardoor toegang tot dans van wereldniveau. Leden kunnen voorstellingen bezoeken, deelnemen aan exclusieve masterclasses en meet & greets. Jongeren die meer willen kunnen lid worden van de Board en zich op die manier ook bemoeien met het jongerenbeleid van Holland Dance en zelf activiteiten voor de Club bedenken. www.holland-dance.com

Project 4 Jongeren betrekken bij de evaluatie van projecten: project *Reflex* - door Jos de Wit van onderzoeksbureau Tympaan

Jongeren kunnen betrokken worden bij de opzet van een culturele activiteit, maar ook bij de evaluatie. Het Tympaan Instituut heeft samen met de Popcentrale van ToBe in Dordrecht een evaluatie gehouden onder de jongeren die hebben meegedaan aan het project *Reflex*. Deze evaluatie past in een reeks van evaluaties onder leerlingen en jongeren die in 2011 is gehouden. Aan de hand van het voorbeeld van *Reflex* wordt ingegaan op de beleving van jongeren van cultuurprojecten: wat vonden ze ervan, wat doen ze ermee en hoe kan het beter?.
www.tympaan.nl

Project 5 *Dialed!* - Geraldine van Zomeren van Stichting Welzijn Binnenmaas

Onlangs hebben jongeren uit Puttershoek en omstreken de Cultuurprijs Hoeksche Waard 2011, mogelijk gemaakt door de C-Factor cultuurparticipatie, in de wacht gesleept voor het project *Dialed 100% zekerheid*. Jongeren bedachten een kunstproject waarbij zij de nieuwe skatebaan met zelfgemaakte graffiti pimpen. www.welzijnbinnenmaas.nl

Belangrijkste tips van de deelnemers aan CULTED

DO: als je jongeren laat participeren, neem ze dan vanaf het begin mee in de babysteps van het project.

DON'T: denk niet dat je tijd bespaart als je jongeren bij je project betrekt. Het biedt geen efficiency, wel inhoud.

DO: hou het vooral leuk en aantrekkelijk. Voor jongeren en voor jezelf.

DON'T: stippel niet alles precies uit, vul niet alles zelf in. Laat jongeren het zelf uitvinden, ervaren. Binnen duidelijke kaders. Hou de doelen scherp.

DO: wees echt in je aanbod. Neem ze serieus.

DO: combineer budgetten. Bijvoorbeeld op scholen: combineer disciplines/vakken. Een begroting maken voor een cultuurproject kan tijdens economie.

DO: een persoonlijke aanpak tussen culturele instelling en school of welzijn werkt het beste.

DO: 100% kwaliteit! Je hebt 1 kans, anders komen ze niet terug.

DO: laat jongeren zelf Peers benaderen. Zet ze in als ambassadeur.

Belangrijkste tips van de deelnemers aan CULTED

DO: luister goed naar wat je samenwerkingspartner wil.

DO: zorg voor voldoende draagvlak binnen de school.

DO: vmbo is praktijkgericht, havo/vwo is kennisgericht.

DO: begin op jonge leeftijd met kunst/cultuur. Dan wennen kinderen eraan voor de puberteit.

DO: houdt contact met de jongeren.

DO: vertrek vanuit de interesses en hobby's van de leerlingen. Kijk ook naar de rollen die individuen spelen in de groep. Ga in op initiatieven.

DO: neem gewoon contact op met culturele instellingen. Vaak staan ze open voor initiatieven.

Optreden Music behind Bars & netwerkborrel met buffet

Foto's: Hans Tak